

KJAK

Danmark sigur fólkarættin vera óviðkomandi

Magni Arge, fólkatingsmaður Tjóðveldi

Danski staturin metir seg ikki hava givið føroyingum nakað annað lyfti enn nakrar leysar útsagnir frá komandi og farandi forsætisráðharrum. Og skuldu Føroyar gjørt av at skipað seg sum fullveldi, skal fólkatíngið viðgera og góðkenna ynskið úr Føroyum. Hetta sæst í svarinum hjá Anders Samuelsen, úttanríkisráðharra, um føroyskan sjálvsavgerðarrætt

Anders Samuelsen staðfestir í svarinum, at Danmark hevur ongantið staðfest eksterna sjálvsavgerðarrættin hjá ST samsvarandi fólkarættinum, og danska stjórnin hevur heldur ikki nakrar ætlanir

um at gera tað, tí hon metir fólkarættin vera óviðkomandi fyri viðurskiftini millum Føroyar og Danmark. Hetta skrivar úttanríkisráðharrin beinleiðis.

Sitandi stjórn vil eins og undanfarnar stjórnir geva føroyingum moralskt lyfti um, at hon fer at virða eitt ynski um føroyskt fullveldi, skuldu føroyingar ynskt tað. Anders Samuelsen sigur kortini onki um treytirnar, men staðfestir, at fólkatíngið skal góðkenna tilíkt ynski.

"Færøsk selvstændighed vil i givet fald skulle gennemføres efter grundlovens §19," skrivar hann.

Hvussu danskir myndugleikar fara at tulka grein 19, skuldi stóðan við føroyskum fullveldi ikomið, finst ongin vissa fyri, tí Danmark hevur ikki viðurkent føroyska rættin at skipa Føroyar sum fullveldi hjá altjóða samfelagnum.

Fráboðanin hjá danska statinum til sendistovur í sambandi við yvirtøkulógina og úttanríkispolitisku heimildarlógina í 2005 var ikki nøkur viðurkenning av eksterna sjálvsavgerðarrættinum.

Tvørturímóti var hon ein statsrættarlig staðfesting.

"Circularnoten angår den forfatningsretlige ordning, hvorved færøske myndigheder under visse nærmere omstændigheder har adgang til at binde Kongeriget Danmark folkeretligt," skrivar Anders Samuelsen í svarinum.

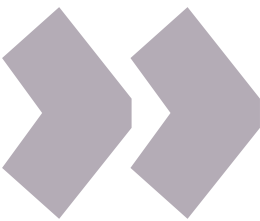
At Danmark hóast hesa fráboðan tilskilar sær rætt til at leggja seg út í føroysk viðurski

Tann avgerðin og alt svarið hjá Anders Samuelsen um sjálvsavgerðarrættin vísa greitt, at Danmark leggur nógv fyri at tulka Føroyar í einum statsrættarligum høpi og ikki einum fólkarættarligum høpi. Hann skrivar beinleiðis:

"Det bemærkes, at danske myndigheder ikke vil stille sig i vejen, såfremt et flertal af den færøske befolkning ønsker selvstændighed. I denne sammenhæng

formaður í Føroyanevndini, staðfestir:

- Við svarinum frá Anders Samuelsen er staðfest, at Danmark framvegis situr við buktini og báðum endum í viðurski

Summir føroyskir politikarar hava áhaldandi sagt, at Danmark hevur viðurkent sjálvsavgerðarrættin hjá ST

á altjóða pallinum, kom til sjóndar, tá Føroyar gjørdur avtalu við Ísland og Grønland um tættari samvinnu. Tá legði júst Anders Samuelsen seg ímillum og vildi hava avtaluna ógildaða.

- og som tidligere tilkendegivet i besvarelse af folketingssspørgsmål - er spørgsmål om selvbestemmelsesretten efter folkeretten ikke relevant."

Magni Arge, fólkatingsmaður og

visir, at hetta er skeivt. Vit eru í somu ójövnu stóðu, sum tá samráðingar fóru fram í 2000.

Les spurning og svar her: <http://www.ft.dk/samling/20171/almdel/fæu/spm/7/svar/1480581/1879731.pdf>

Eingin føroysk loysing sambært altjóða lóg

Donsk vælvild gevur okkum rætt til loysing. Tað ger altjóða rættur ikki

Sjurður Skaale

Sambært trimum veljarakanningum frá 2018 er hugurin er loysa frá Danmark sera lítil millum fólk. Beinleiðis spurd søgdu færri enn 30% í eini kaning, at tey vildu hava loysing, og hinar kaningarnar vísu, at tjóðveldis- og fólkafloksveljarar ikki vilja vita av hvørjum øðrum. Báðir partar vilja í staðin í samgongu við flokkar, sum ikki hava loysing sum mál.

Nú er so í staðin nýtt lív blást í ein sera teoretiskan spurning: Um føroyingar gera av at loysa, hava vit so rætt at gera tað einsæris sambært altjóða lóg – ella skulu danskir myndugleikar góðkenna tað?

Hóast danskir myndugleikar hava endurtikið upp í saman, at teir góðkenna eina møguliga føroyska avgerð um loysing, so fylti hesin spurningur nógv, tá fullveldislandsstýrið sat frá 1998 til 2004.

Áðrenn fullveldissamráðingarar millum Danmark og Føroyar í

2000 varð ein bók skrivað – Hvítabók – har serfrøðingar m.a. fingusum uppgávu at svara hesum spurningi. Og svarið var, at vit við góðum grundgevingum kunnu siga, at altjóða lóg gevur okkum innlendis sjálvsavgerðarrætt. Altso rætt at skipa okkara egnu viðurski

Í 2004 kom so ein bók frá Norð-

danskir myndugleikar og flest allir føroyingar eru eisini samdir um hetta – og tí áseta vit eisini okkum henda rætt í uppskotinum til nýggja føroyska stjórnarskipan.

Men í altjóða lóg er sambært bókini lítið at koma eftir. Vit kunnu snøgt sagt ikki grunda føroyska loysing á altjóða viðtøkur – tí tær geva okkum ikki rætt til loysing. Og hóast onkur einstøk slík viðtøka kann tulkast tann vegin, so er ikki nógv hon kann brúkast til. Tað finst jú eingin myndugleiki, sum

hevði ikki blivið viðurkendur. Hygg bara hvat er sagt um hendingarnar í Catalonia farnu tíðina.

Sæð úr sjónarhorninum hjá altjóða stovnum eru statir svartir kassar – og hvat hendir í hesum kassum er ikki eitt mál fyri teir uttan so, at hópdráp ella ógvuslig kúging fara fram. Ikki akkurát nakað, vit kenna til...

Vit hava snøgt sagt tørv á politiskari vælvild úr Danmark. Og soleiðis er um allan heim.

Quebeq hevur roynt at loysa frá

at skipa Føroyar sum fullveldi – tí danska stjórnin góðtók, at vit hava rætt til tað. At føroyingar ikki hildu seg fáa nóg góða figgjarliga og umsitingarliga hjálp úr Danmark til at skipa føroyska statin, er eitt annað mál. Vildu vit, kundu vit loyst tá.

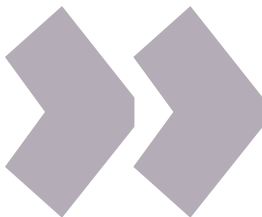
Tað kunnu vit enn. Tí danska stjórnin loyvir tí.

Eg skilji væl, at summi halda tað vera veikt ella ússaligt, at rætturin at loysa er grundaður á politiska vælvild úr Danmark. Tí vilja tey heldur grunda rættin á altjóða lóg. Problemið er bara, at altjóða lóg ikki gevur okkum rætt at loysa yvirhvur.

Kjakið um "eksternan sjálvsavgerðarrætt sambært altjóða lóg" hevur ongan ítøkiligan týðning. Tí betur fyri loysingarfólk. Tí grunda vit okkara rætt til loysing á hetta, missa vit hann.

Nú hava vit "bara" ein politiskt grundaðan rætt. Men tað merkir altso, at tann dag ein greiður, varandi meiriluti av føroyingum vil skipa ein føroyskan stat, kunnu vit gera tað.

Tann meirilutin er bara trupul at hóma í lötuni...

Eg skilji væl, at summi halda tað vera veikt ella ússaligt, at rætturin at loysa er grundaður á politiska vælvild úr Danmark

Føroyar kunnu kлага til, um Danmark noktar okkum at loysa.

Politisk vælvild er betri

Um føroyingar, uttan góðkenning úr Danmark, høvdu boðað frá, at nú vóru Føroyar ein statur, høvdu altjóða stovnar roknað tað sum eitt innlendis danskt mál – og staturin

Canada – tí stjórnin í Ottawa loyvdi tí.

Skotland hevur roynt at loysa frá Bretlandi – tí stjórnin í London loyvdi tí.

Hinvegin sleppur Catalonia ikki at loysa frá Spania – tí stjórnin í Madrid ikki loyvir tí.

Føroyar samráddust í 2000 um